

Kıbrıs Türk Federe Devleti Kurucu Meclisinin 21 Kasım, 1975 tarihli birleşiminde kabul edilen "1975 Kamu İktisadi Teşebbüsleri (Yönetim, Denetim ve Gözetim) Yasası", Anayasa'nın 74'üncü maddesi gereğince Kıbrıs Türk Federe Devleti Bakanı tarafından Resmi Gazete'de yayınlanmak suretiyle ilan olunur.

Sayı: 37/1975
KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ (YÖNETİM, DENETİM VE
GÖZETİM) YASASI
(32/1977, 49/1977 ve 15/2005 sayılı Yasalar ile değiştirilmiş ve birleştirilmiş
şekliyle)

MADDE DİZİNİ:

- Madde 1. Kısa isim.
Madde 2. Tefsir.
Madde 3. Kamu İktisadi Teşebbüsü ve Kamu iştiraklerinin Ana İlkeleri.
Madde 4. Kamu iktisadi teşebbüsünün kuruluşu.
Madde 5. Kamu İktisadi teşebbüsünün yönetim, denetim ve gözetimi.
Madde 6. İşçi meclisi.
Madde 7. İşçi konseyi.
Madde 8. Ortak yönetim kurulu.
Madde 9. Ortak yönetim kurulunun sorumluluğu.
Madde 10. Üniteler ve Genel verimlilik komiteleri.
Madde 11. Uyuşmazlık çözüm komitesi.
Madde 12. Kamu iktisadi teşebbüsünün genel müdürü.
Madde 13. Program ve projeler.
Madde 14. Bütçe ve muhasebe.
Madde 15. Faaliyet sınırı.
Madde 16. Fiyat ve tarifeler.
Madde 17. Personel ve ücret rejimi.
Madde 18. Murakıp raporları.
Madde 19. Maliye müfettişi denetimi.
Madde 20. Bilanço.
Madde 21. Kamu iştiraki.
Madde 22. Kamu iştirakinde personel ve ücret rejimi.
Madde 23. Kamu iştirakinin yönetimi.
Madde 24. Kardan pay dağıtılması.
Madde 25. Tüzük ve yönetmelik yapma yetkisi.
Madde 26. Sermayeye iştirak.
Madde 27. Geçici madde.
Madde 28. Yürütme yetkisi.
Madde 29. Yürürlüğe giriş ve yürürlükten kaldırma.

Kıbrıs Türk Federe Devleti Kurucu Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

- Kısa isim 1. Bu Yasa 1975 Kamu İktisadi Teşebbüsleri (Yönetim, Denetim ve Gözetim) Yasası olarak isimlendirilir.
- Tefsir 2. (1) Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:
“Devlet”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletini anlatır.

“Kamu İktisadi Teşebbüsü”, tüzel kişiliğe sahip ve faaliyetlerinde özerk olan, sorumlulukları sermayeleri ile sınırlı bulunan, sermayesinin yüzde kırk dokuzu veya daha fazlası:

- (a) tek başına Devlete; veya
  - (b) bir veya birden fazla Kamu İktisadi Teşebbüsüne; veya
  - (c) Kamu İktisadi Teşebbüsü ile birlikte Devlete,
- ait olan ve iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere, Şirketler Yasası uyarınca kurulan şirketi anlatır.

Bölüm 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991
42/1997

“İlgili Bakanlık”, Devlet ve Kamu İktisadi Teşebbüsü veya Kamu İştiraklerin faaliyet gösterdiği sektör veya kesimden sorumlu Bakanlık veya Bakanlıkları anlatır.

“İştirak”, Kamu İştirakini anlatır.

“Kamu İştiraki”, sermayesinin yüzde kırk dokuzdan daha azı tek başına Devlete veya Kamu İktisadi Teşebbüslerine veya Devlet ile birlikte Kamu İktisadi Teşebbüslerine ait bulunan ve Şirketler Yasası uyarınca kurulan şirketlerdeki Devlet veya Teşebbüs paylarını anlatır.

“Teşebbüs”, Kamu İktisadi Teşebbüsünü anlatır.

“Ortak Yönetim Kurulu”, ilgili Kamu İktisadi Teşebbüsünün Ortak Yönetim Kurulunu anlatır.

(*) (2) Bu madde amaçları bakımından kendi kuruluş Yasasına göre yönetilen Vakıflar ve Din İşleri Dairesi, Kamu İktisadi Teşebbüsü sayılır.

Kamu İktisadi Teşebbüsü ve Kamu İştiraklerinin ana ilkeleri

3. (1) Kamu İktisadi Teşebbüsü ve Kamu İştiraki, ekonomik kurallara göre ve ekonomik kalkınmaya en büyük katkıyı sağlayacak ve Bakanlar Kurulunca saptanacak iktisadi ve sosyal politikayı göz önünde tutacak biçimde yönetilir ve kendilerine ayrılan fonların ve tahsis edilen tesislerin karlılık, etkinlik ve verimlilik içinde kullanılması denetlenir ve gözetilir.
- (2) Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Yönetim organlarının görev, yetki ve sorumlulukları, maliyet ve genel muhasebe sistemleri ve faaliyet raporlarının bildirim usulleri ile ilgili Bakanlar Kurulunca saptanan esaslar, bu maddenin (1)'inci fıkrasındaki ana ilkelere bağlıdır.
- (3) Kamu İştirakinin yapılması ve Yönetimi, bu maddenin (1)'inci fıkrasındaki ana ilkelere bağlıdır.

Kamu İktisadi Teşebbüsünün kuruluşu

2. Kamu İktisadi Teşebbüsü, bölgenin kaynaklarını en verimli ve etkin bir biçimde değerlendirmek amacı ile sanayi, turizm ve diğer sektörlerdeki faaliyetleri, ekonominin gereklerine göre yönlendirmek üzere Bakanlar Kurulu kararı ile kurulur.

- Kamu İktisadi Teşebbüsünün yönetim, denetim ve gözetimi
Bölüm 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991
42/1997
5. (1) Kamu İktisadi Teşebbüsü, bu Yasa ve bu Yasa uyarınca yapılan tüzük ve yönetmelik kurallarına bağlı olarak, Şirketler Yasasına göre yönetilir, denetlenir ve gözetilir.
- (2) Kamu İktisadi Teşebbüsünü yönetmeye yetkili organlar Ortak Yönetim Kurulu ve Genel Müdürdür.
- (3) Kamu İktisadi Teşebbüsünde sermaye ve emek eşit oranda temsil edilir.
- İşçi Meclisi 6. (1) Kamu İktisadi Teşebbüslerinde işyerlerinde çalışan işçilerden bir İşçi Meclisi oluşturulur.
- (2) İşçi Meclisi, en az altı ayda bir toplanır ve Ortak Yönetim Kurulunun raporunu eleştirir, önerilerde bulunur.
- İşçi Konseyi 7. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde iş yerlerindeki işçi sayısına göre bir İşçi Konseyi oluşturulur:
- (1) Konseyin taban ve tavan sayısı ve çalışma esasları tüzüklerle saptanır.
- (2) İşçi Konseyi, Ortak Yönetim Kurulunda görev alacak emek temsilcilerini seçer.
- (3) İşçi Konseyi, Ünite Verimlilik, Genel Verimlilik ve diğer komitelerin çalışmalarını geliştirir, önerilerini tartışır ve sonuçlarını Ortak Yönetim Kuruluna iletir.
- (4) Konsey her konuda komiteler kurabilir.
- Ortak Yönetim Kurulu 8. Ortak Yönetim Kurulu, Kamu İktisadi Teşebbüsünün en yüksek karar organıdır. Sermaye ve emek eşit oranda temsil edilir:
- (1) Devletin ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin sermaye payını temsil eden Ortak Yönetim Kurulu üyeleri, ilgili Bakanın önerileri üzerine Bakanlar Kurulunca atanır.
- (2) Emegi temsil eden üyeler, İşçi Konseyi tarafından ve iş yerindeki işçiler arasından seçilir.
- (3) Ortak Yönetim Kurulunun sayısı, Genel Müdür dahil on biri aşamaz.
- (4) Ortak Yönetim Kurulu ilk toplantısında bir başkan seçer. Başkan ve üyeler üç yıl için seçilir ve bu müddetin sonunda yeniden seçilebilirler. Müddetini doldurmadan herhangi bir surette ayrılanların yerine seçilenler kendilerinden öncekinin müddetini tamamlar.
- Ancak,
- (a) Ortak Yönetim Kurulu Üyeleri, birden fazla teşebbüsün yönetim kurulunda görev alamayacakları gibi, kendileri ve ikinci dereceye

kadar kan ve sihri hısımları, ilgili Teşebbüsün faaliyet alanına giren mal ve hizmetlerin üretimine ve ticaretine ilişkin işlerle uğraşamazlar. İkinci dereceden öteye kan ve sihri hısımları, ilgili teşebbüsün çalışma alanına giren mal ve hizmetlerin üretimine ve ticaretine ilişkin işlerle uğraşıyorlarsa, bunun Ortak Yönetim Kurulu huzurunda açıklanması şarttır.

- (b) Ortak Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri, göreve başlamadan önce, yukarıdaki kısıtlayıcı hususlarda herhangi birinin mevcut olmadığına veya durumlarını bu hükümlere uydurduklarına ilişkin ilgili Bakanlığa birer beyanname vermekle yükümlüdürler.

Ayrıca Ortak Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri görev sürelerinin başında ve sonunda servet beyanında bulunurlar.

Ortak Yönetim Kurulunun sorumluluğu

9. Ortak Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri, Kamu İktisadi Teşebbüsüne verilen sermayeyi ve sağlanan diğer kaynakları, karlılık, etkinlik ve verimlilik ilkelerine uygun olarak kullanma ve değerlendirmede gereken çaba ve dikkati göstermekle yükümlü ve aksine davranışlardan sorumludurlar.

Üniteler ve Genel Verimlilik Komiteleri

10. (1) Her Ünitenin işçilerinden oluşan kendi Genel Kurulunun seçeceği en az üç, en çok beş üyeli Ünite Verimlilik Komiteleri kurulur.
(2) Ünite Verimlilik Komitelerinin başkanları ve İşçi Konseyinin, kendi üyeleri arasından seçeceği belli sayıda üye ile Genel Verimlilik Komitesi oluşur.
(3) Ünite Verimlilik Komiteleri, kendi iş yerlerinde verimliliğin artırılması ile ilgili önerilerini Genel Verimlilik Komitesine sunar.
(4) Genel Verimlilik Komitesi, gerekli gördüğü önerileri İşçi Konseyi vasıtası ile Ortak Yönetim Kuruluna iletir.

Uyuşmazlık Çözüm Komitesi

11. Kamu İktisadi Teşebbüsünde belirecek her türlü uyuşmazlıkları çözmek için sermaye ve emeğin eşit oranda katıldığı bir Uyuşmazlık Çözüm Komitesi kurulur. Komitenin çalışma esasları tüzüklerle saptanır.

Kamu İktisadi Teşebbüsünün Genel Müdürü

12. (1) Şirket ana sözleşmesi veya nizamnamesine göre Kamu İktisadi Teşebbüsü Genel Müdürü, Bakanlar Kurulunun önceden alınmış onayıyla, Ortak Yönetim Kurulu tarafından, Ortak Yönetim Kurulu içinden veya dışından belirli bir süre için seçilir.
(2) Genel Müdür, Ortak Yönetim Kurulunun doğal üyesidir.
(3) Genel Müdür olabilmek için:
(a) yüksek öğrenim yapmış olmak,
(b) genel müdürlük görevlerini yerine getirebilecek ehliyet, bilgi ve tecrübe sahibi olmak,
(c) medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
(d) iyi ahlak sahibi olmak, yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hüküm giymemiş olmak,
(e) askerliğini yapmış olmak,
(f) görevini sürekli olarak yerine getirmeye engel bedeni veya akli özür ve hastalıkla malul bulunmamak, gerekir.

- Program ve projeler 13. (1) Yatırım projeleri ve finansman programları ile ilgili kalkınma planının öngördüğü esaslar, ilgili Bakanlıkça saptanır ve Kamu İktisadi Teşebbüsüne iletilir.
Kamu İktisadi teşebbüsünün yıllık olarak hazırlayacağı yatırım, işletme finansman programları ile yatırım projeleri, uygulama dönemi başından en az bir ay önce kalkınma planına uygunluk açısından ilgili Bakanlık kanalı ile Bakanlar Kurulu'nun onayına sunulur.
(2) Kalkınma planı uygulama sonuçları da, belirlenen süreler içinde ilgili Bakanlık kanalı ile Bakanlar Kuruluna sunulur.
- Bütçe ve muhasebe 2.32/1977 (*) 14. (1) Kamu İktisadi Teşebbüsünün bütçe ve muhasebe sistemleri, Teşebbüsün gerçek mali durumunu ve işletme faaliyeti sonuçlarını açıklıkla gösterecek biçimde tutulur.
(2) Kamu İktisadi Teşebbüsünün hesap dönemi takvim yılıdır.
Ancak, Bakanlar Kurulu, idari yönden gerektiğine inandığı hallerde ve uygun görürse, herhangi bir dönemi, kamu iktisadi teşebbüsü için hesap dönemi olarak saptayıp ilan edebilir.
(3) Kamu İktisadi Teşebbüsünce uygulanacak bütçe ve muhasebe sisteminin esasları, Maliye Bakanlığınca belirlenir.
- Faaliyet sınırı 15. (1) Kamu İktisadi Teşebbüsü, esas kuruluş amaçları ve çalışma alanları dışında faaliyette bulunamaz. Nizamnamesinde belli edilen amaç ve faaliyet konuları ile ilgili olmayan şirketlere katılamaz.
(2) Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları dışında şube açmadan önce Bakanlar Kurulu'nun onayını alır.
- Fiyat ve tarifeler 16. (1) Kamu İktisadi Teşebbüsü, ürettiği mal ve hizmetlerin fiyat ve tarifelerini piyasa koşullarına göre saptar.
(2) Teşebbüsün bu yüzden doğacak zararı Devlet bütçesinden karşılanmak kaydıyla, belirli bir mal veya hizmetin fiyat ve tarifesi Bakanlar Kurulunca saptanabilir.
Ancak Teşebbüsün çalışmaları etkinlik açısından denetlenir ve bundan doğan zararlar Devletçe karşılanmaz.
- Personel ve ücret rejimi (*) 17. Kamu İktisadi Teşebbüsünde uygulanacak personel ve ücret rejimi, ülkede uygulanmakta olan personel ve ücret rejimleri de göz önünde bulundurularak Genel Müdürün teklifi üzerine, Ortak Yönetim Kurulunca saptanır. İşçilerin bağlim oldukları sendikaları vasıtasıyla toplu sözleşme yapma hakkı saklıdır.
- Murakıp raporları (*) 18. Kamu İktisadi Teşebbüsünde Devletin ve Kamu İktisadi Teşebbüsünün payını temsil etmek üzere seçilen murakıp veya murakıpların, şirketin faaliyetleri hakkında üç ayda bir düzenleyecekleri raporların bir örneği ilgili Bakanlığa sunulur.
- Maliye Müfettişi denetimi (*) 19. İlgili Bakanlık, Kamu İktisadi Teşebbüsünün ve Kamu iştirakinin her türlü faaliyetini, ayrıca Maliye müfettişlerine veya öteki denetim kurullarına denetletebilir.
- Bilanço 20. Maliye işleri ile görevli Bakanlık, hazırlanacak yıllık bilanço ve netice

hesaplarını, Bakanlar Kurulunca onaylandıktan sonra, en geç iki ay içinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisinin onayına sunar.

- Kamu İştiraki 21. Kamu İştiraki, bölgenin kaynaklarını en verimli ve en etkin bir biçimde değerlendirmek amacı ile, tüm sektörlerdeki faaliyetleri ekonominin özelliklerine göre yönlendirmek üzere Bakanlar Kurulu kararı ile olur.
- Kamu İştirakinde personel ve ücret rejimi (*) 22. Kamu İştirakinde personel ve ücret rejimi, ülke koşulları ve Kamu kesimi personel ve ücret rejimleri dikkate alınarak saptanır. İşçilerin bağlı oldukları sendikaları vasıtasıyla toplu sözleşme yapma hakkı saklıdır.
- Kamu İştirakinin yönetimi 23. Kamu İştirakinin yüzde on'dan fazla olduğu şirketlerde bu pay Bakanlar Kurulunca belirlenecek bir veya duruma göre daha fazla üye tarafından yönetim kurulunda temsil edilir. Bu temsilci veya temsilciler, ilgili şirketin faaliyeti hakkında ilgili Bakanlığa bilgi vermekle yükümlüdürler.
- Kardan pay dağıtılması 2. 49/1977 2. 15/2005 24. (1) Kamu İktisadi Teşebbüslerinde, kârın en fazla yüzde on'una kadarı, Bakanlar Kurulunun onayı ile çalışanlara ücretleri ile orantılı olarak dağıtılır.
- Ancak, bu kar dağıtımından kamu iktisadi teşebbüsleri Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri, Murakıpları, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Müdür, Müdür Yardımcısı, müşavir, uzman ve danışman niteliğindeki görevliler faydalanamaz.
- (2) (1)'inci fıkrada bahsi geçen kâr, kamu iktisadi teşebbüslerinin gelirleri ile ilgili vergiler ödendikten sonra geriye kalan kârdır.
- Tüzük ve yönetmelik yapma yetkisi (*) 25. Bakanlar Kurulu, bu Yasa'nın uygulanmasını kolaylaştırmak için tüzük ve yönetmelik yapabilir.
- Sermayeye iştirak 26. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde, Devletin veya bir veya birden fazla Kamu İktisadi Teşebbüsü ile birlikte Devletin, toplam sermayesi en az yüzde elli bir olmalıdır.
- Geçici madde 27. (1) Bu Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Yasaya aykırı Kamu İktisadi teşebbüsü kurulamaz.
- Ancak, bu Yasa yürürlüğe girmeden önce kurulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde 26'ncı maddede yer alan kural uygulanmaz.
- (2) Bu Yasa'nın 5'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasındaki ve 24'üncü maddesindeki kurallar, bu Yasa yürürlüğe girmeden önce kurulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde, sadece Kıbrıs Türk Federe Devleti sermayesi veya Kıbrıs Türk Federe Devleti ile Kıbrıs Türk Federe Devleti Anayasa'nın 136'ncı maddesinde belirtilen Türk Yurttaşların toplam sermayesi hissesine, bahsi geçen maddelerde belirtilen oranlarda uygulanır.

- Yürütme yetkisi 28. Bu Yasa'yı Bakanlar Kurulu yürütür.
- Yürürlüğe giriş ve yürürlükten kaldırma 29. Bu Yasa, Resmi Gazetede yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer ve "1975 İktisadi Kamu Teşebbüsleri (Yönetim, Denetim ve Gözetim) Kararnamesi" yürürlükten kalkar.

ACIKLAMALAR:

1. Anayasa Mahkemesi, AM.5/98 – D.4/98 sayılı ve 26 Kasım 1998 tarihli Kararı ile, bu Yasanın 2'nci maddesinde yer alan Kamu iktisadi teşebbüsü tanımını, Kıbrıs Türk Hava Yollarını bir KİT (Kamu iktisadi teşebbüsü) olarak kapsadığı oranda ve 27'nci maddesi de, geriye dönük olarak yorumlanması ile Kıbrıs Türk Hava Yolları Şirketi Ltd.i kapsadığı oranda, Anayasanın 46'ncı maddesinin (2)'inci fıkrası kurallarına aykırı bulmuştur.